

הנגשת בדיקות עיניים לניצולי שואה בביתם שיתוף פעולה בין הקופה לעמותת למענם

ד"ר טלי בראון¹, מיכל תשובה¹, יהודית מלצר²

1 מכבי שירותי בריאות מחוז דרום 2 אוניברסיטת בן גוריון בנגב

רקע

בשנת 2025 חיים בישראל 120,507 ניצולי השואה, בגיל ממוצע של 87. גילם המתקדם ומצבם הרפואי משפיע על ניידותם ומצריך הנגשת שירותים רפואיים לבתיהם. במחוז דרום החל שיתוף פעולה בין עמותת למענם, בה פועלים רופאים מתנדבים, המגיעים עם ניידת של העמותה ובה ציוד נייד, המאפשר בדיקות בבית המטופל. עיקר הפעילות היא הנגשת בדיקות עיניים למטופלים חולי סוכרת, הזקוקים לבדיקת עיניים לזיהוי מוקדם של רטינופתיה סוכרתית למניעת פגיעה בראייה.

הגדרת הבעיה

בדיקות עיניים מלאות אינן נגישות לקשישים חולי סוכרת בביתם ולכן היענותם לבדיקה ולהתערבות טיפולית הינה נמוכה. לאור זאת, הוחלט להנגיש עבורם בדיקת עיניים מלאה בביתם וכך להעלות את היענותם לבדיקה ולאפשר גילוי מוקדם של ממצאים קליניים הדורשים התערבות.

מדדים ויעדים

בדיקת רופא עיניים של 10% מסך הניצולים הקשישים שלא בצעו בדיקת עיניים בשנה האחרונה. לבצע בדיקת אחות לכלל המטופלים.

תיאור מצב קיים

נכון לחודש אפריל 24, אוכלוסיית הקופה במחוז דרום מנתה 6,091 ניצולי שואה. 2,454 אובחנו כחולי סוכרת שנזקקו לבדיקה. רק 1,409 מהם (57%) ביצעו בדיקת עיניים (תרשים 1).

תכנית ההתערבות

הוגדר פרוטוקול לימי הבריאות, המשלב אחות הקופה ורופא מתנדב מהעמותה המגיעים יחד אל בית המטופל, ומעניקים למטופל רפואה מניעתית מותאמת אישית.

הרופא מבצע בדיקת עיניים מלאה באמצעות ציוד נייד והאחות משלימה את כלל הבדיקות הנדרשות כגון: מדידת לחץ דם, משקל וגובה, בדיקת כף רגל, השלמת בדיקות מעבדה חסרות, ובדיקת ההיענות לטיפול התרופתי. במידת הצורך, המטופל מופנה לרופא המשפחה ו/או לעובדת סוציאלית להמשך בירור או טיפול.

תוצאות

בתקופה אפריל -24 אפריל 25, התקיימו 12 ימי בריאות במרחבי המחוז במהלכם נבדקו 92 מטופלים המהווים 8.8% מאוכלוסיית היעד ע"י רופאי עיניים מתנדבים מעמותת למענם וע"י אחיות הקופה. במסגרת ימי הבריאות אובחנו ארבעה מטופלים עם קטרקט, 4 מטופלים עם סיבוכי עיניים אחרים (רטינופתיה סוכרתית, אטרופיה אופטית, דלקת עפעפיים). המטופלים, בני המשפחה והמטפלים בקהילה הביעו שביעות רצון מהנגשת השירות. רופאי העיניים הביעו סיפוק מעצם העשייה.

מסקנות

במסגרת הפרויקט בוצעה הנגשת מרפאת עיניים מלאה לצורך בדיקה מקיפה לניצולי שואה חולי סוכרת בביתם. הפרויקט נכנס לשגרת העבודה ומושם דגש על שיפור הזמינות, הנגישות וההיענות של החולים.